

Doporučení č. CM/Rec (2018) 5 Výboru ministrů členským státům ohledně dětí uvězněných rodičů

(přijato Výborem ministrů Rady Evropy dne 4. dubna 2018 na 1312. setkání delegátů ministrů)

Výbor ministrů, podle podmínek článku 15.b Statutu Rady Evropy,

s ohledem na skutečnost, že cílem Rady Evropy je dosáhnout větší jednoty mezi jejími členy, a to především harmonizací právních předpisů týkajících se společných zájmů;

s ohledem na významný počet dětí, jejichž rodiče jsou zadržováni ve věznicích členských států;

potvrzuje skutečnost, že dětem uvězněných rodičů náleží stejná práva jako všem dětem;

uznává překážky bránící udržování běžných rodinných vztahů v důsledku uvěznění rodiče a obtíže, jimž mohou tyto děti a jejich rodiče čelit vlivem faktorů, jako je omezený kvalitní styk s rodinou, stigmatizace a rovněž finanční, praktické a psychologické důsledky uvěznění;

s vědomím dopadu uvěznění rodiče na děti a s vědomím skutečnosti, že věznice může pro děti představovat nepříjemné prostředí;

rovněž s vědomím, že vztahy mezi dětmi a rodiči nejsou vždy pozitivní a zdravé;

s cílem zmírnit nepříznivý dopad uvěznění rodiče na děti a na rodičovské kompetence, jemuž lze předejít, a s cílem chránit vývoj dítěte a podpořit sloučení rodiny, je-li to vhodné; uznává, že děti s uvězněnými rodiči jsou zranitelné a že zohlednění jejich potřeb a práv je součástí strategie Rady Evropy týkající se práv dítěte (2016–2021) a mělo by být zahrnuto do meziodvětvové a multidisciplinární národní strategie pro zajištění ochrany a blaha dětí;

s přesvědčením, že kontakt dítěte s uvězněným rodičem může mít pozitivní dopad na dítě, uvězněného rodiče, zaměstnance i prostředí věznice a v konečném důsledku na společnost obecně a že respektování práv a potřeb jednotlivých dětí a kvalita styku s jejich uvězněnými rodiči jsou slučitelné se zajištěním bezpečnosti, ochrany a pořádku ve věznici;

s ohledem na to, že je zapotřebí brát v potaz zvláštní potřeby dětí a jejich uvězněných rodičů, aby se jim dostalo příležitostí srovnatelných s příležitostmi ostatních dětí a rodičů;

s ohledem na následující právní nástroje Rady Evropy:

- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (ETS¹ č. 5);
- Úmluva o styku s dětmi (ETS č. 192);

¹ European Treaty Series
CM/Rec (2018) 5

- Úmluva o předávání odsouzených osob (ETS č. 112);
- Dodatkový protokol k Úmluvě o předávání odsouzených osob (ETS č. 167);
- Doporučení Rec (92) 17 Výboru ministrů členských států ohledně konzistence trestů;
- Doporučení Rec (93) 6 Výboru ministrů členských států týkající se vězeňských a kriminologických aspektů kontroly přenosných onemocnění včetně AIDS a souvisejících zdravotních problémů ve vězení;
- Doporučení Rec (97) 12 Výboru ministrů členských států o personálu zajišťujícím sankce a opatření;
- Doporučení 1469 (2000) Parlamentního shromáždění Rady Evropy „Matky a děti ve vězení“;
- Doporučení Rec (2003) 22 Výboru ministrů členských států týkající se podmíněného propuštění;
- Doporučení Rec (2006) 2 Výboru ministrů členských států k Evropským vězeňským pravidlům;
- Doporučení Rec (2006) 13 Výboru ministrů členských států o výkonu vazby, podmínkách jejího výkonu a zárukách proti jejímu zneužití;
- Doporučení CM/Rec (2008) 11 Výboru ministrů členských států o Evropských pravidlech pro mladistvé pachatele vystavené sankcím nebo opatřením;
- Doporučení CM/Rec (2010) 1 Výboru ministrů členských států týkající se pravidel pro podmíněné propuštění;
- Doporučení CM/Rec (2012) 12 Výboru ministrů členských států ohledně zahraničních vězňů;
- Doporučení CM/Rec (2014) 4 Výboru ministrů členských států ohledně elektronického monitorování;
- Doporučení CM/Rec (2017) 3 o evropských pravidlech týkajících se sankcí a opatření uplatňovaných ve Společenství;

rovněž s ohledem na příslušnou judikaturu Evropského soudu pro lidská práva; máje na vědomí:

- Úmluvu o právech dítěte OSN (1989);
- Vzorovou dohodu OSN o předávání zahraničních vězňů a doporučení pro zacházení se zahraničními vězni (1985);
- Pravidla OSN pro zacházení s vězněnými ženami a ne vazební opatření pro pachatelky (Bangkokská pravidla) (rezoluce 2010/16 Hospodářské a sociální rady);
- Standardní minimální pravidla OSN pro zacházení s vězni (pravidla Nelsona Mandely, 2015);
- Zprávu a doporučení z obecné diskuze Výboru OSN pro práva dětí na téma „Děti uvězněných rodičů“ (2011);
- Listinu základních práv Evropské unie (2009);
- Rámcové rozhodnutí Rady 2008/909/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii;
- Rámcové rozhodnutí Rady 2008/947/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o uplatňování zásady vzájemného uznávání na rozsudky a rozhodnutí o probaci za účelem dohledu nad probačními opatřeními a alternativními tresty;
- Rámcové rozhodnutí Rady 2009/829/SVV ze dne 23. října 2009 o uplatnění zásady vzájemného uznávání na rozhodnutí o opatření dohledu jakožto alternativy zajišťovací vazby mezi členskými státy Evropské unie;

s ohledem na skutečnost, že trestní politika, trestní praxe a celková správa věznic ve členských státech se musí řídit společně dohodnutými normami a zásadami týkajícími se podpory a ochrany dětí uvězněných rodičů;

ve shodě na tom, že je třeba vypracovat další etické a profesní normy, které by vnitrostátním orgánům, zejména soudcům, státním zástupcům, vězeňské správě, probačním službám, policii a orgánům péče o děti a dalším podpurným agenturám poskytovaly vodítko při dodržování práv a potřeb dětí a jejich uvězněných rodičů;

dbaje na ústavní principy, právní tradice a nezávislost soudnictví v členských státech;

uznáváje, že řada orgánů a agentur je v kontaktu s dětmi, které mohou být dotčeny uvězněním rodiče, a že tyto subjekty potřebují ucelený soubor hlavních zásad v souladu se standardy Rady Evropy,

doporučuje, aby vlády členských států:

- zajistily soulad svých právních předpisů, politik a praxe s pravidly obsaženými v příloze tohoto doporučení;
- zajistily překlad tohoto doporučení a jeho vysvětlujícího prohlášení a jejich co možná největšího rozšíření, konkrétně všem příslušným orgánům, agenturám, odborníkům a sdružením a současně je zpřístupnily dětem a jejich uvězněným rodičům.

PŘÍLOHA K DOPORUČENÍ CM/REC (2018) 5

I. DEFINICE, ZÁKLADNÍ HODNOTY A OBLAST PŮSOBNOSTI

Definice

Pro účely tohoto doporučení se:

- a) „dítětem“ rozumí jakákoli osoba mladší 18 let;
- b) „věznicí“ rozumí instituce vyhrazená primárně pro účely zadržování podezřelých nebo odsouzených osob;
- c) „uvězněným rodičem“ rozumí rodič (v souladu s definicí podle mezinárodního práva), který je zadržován ve věznicí;
- d) „dítětem ve vězení“² rozumí velmi malé dítě narozené a/nebo žijící s rodičem ve vězení;
- e) „pečovatelem“ rozumí osoba, která každodenně pečuje o dítě a zodpovídá za něj;
- f) „soudním orgánem“ rozumí soud, soudce nebo státní zástupce.

Toto doporučení bylo sepsáno na základě předpokladu, že:

- ve všech záležitostech týkajících se dětí by práva a nejlepší zájmy dětí měly představovat prvořadý zájem, rovněž s ohledem na to, že děti s uvězněným rodičem nespáchaly žádný trestný čin a nemělo by s nimi být zacházeno tak, jako by se v důsledku činnosti nebo podezření z činnosti svých rodičů samy ocitly ve střetu se zákonem;
- všem dětem jsou zaručena veškerá práva, na něž se vztahuje Úmluva OSN o právech dítěte, včetně práva na ochranu jejich nejlepších zájmů, práva na rozvoj, práva na respektování jejich názorů a práva na pravidelné udržování osobních vztahů a přímých kontaktů se svými rodiči, a to bez diskriminace a bez ohledu na právní postavení jejich rodičů;
- je nezbytné chránit právo a potřebu dítěte udržovat citový a trvalý vztah s uvězněným rodičem, který má povinnost a právo plnit svou rodičovskou úlohu a podporovat pozitivní zkušenosti svých dětí;
- děti, rodina, vztah dítěte s rodičem a role uvězněného rodiče v tomto vztahu potřebují podporu, a to už před zadržením, v jeho průběhu i po něm; žádné zásahy a opatření na podporu dětí s rodičem ve vězení a jejich vztahu s tímto rodičem by neměly vytvářet stigma a vést k diskriminaci těchto dětí;
- k překonání předsudků a diskriminace plynoucích z uvěznění rodiče je nezbytné zvyšování povědomí, kulturní změna a sociální začlenění.

² Tím je v České republice je podle zákona 169/1999 Sb. §67 (Zákon o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů) dítě zpravidla do 3 let jeho věku.

Oblast působnosti

Toto doporučení se týká všech dětí, jejichž rodiče se nacházejí ve vězení, včetně kojenců a batolat žijících ve vězení se svým rodičem.

II. ZÁKLADNÍ PRINCIPY

1. S dětmi, které mají uvězněného rodiče, je třeba zacházet s respektem k jejich lidským právům a s náležitým ohledem na jejich konkrétní situaci a potřeby. Názor těchto dětí na rozhodnutí, která je mohou ovlivnit, musí být přímo či nepřímo brán v potaz. Nedílnou součástí toho jsou opatření, která zajišťují ochranu dítěte, včetně respektování jeho nejlepších zájmů, rodinného života a soukromí, stejně jako opatření, která podporují rodičovskou roli uvězněného od začátku uvěznění až do propuštění.
2. Pokud se uvažuje o trestu odnětí svobody, měla by být zohledněna práva a nejlepší zájmy všech dotčených dětí, a je-li to možné a vhodné, měly by být použity alternativy k uvěznění, zejména v případě rodiče, který je primárním pečovatelem.
3. Kdykoli dojde k zadržení rodiče, je zapotřebí usilovat o jeho umístění do zařízení poblíž místa, kde žijí jeho děti.
4. Při rozhodování o transferu odsouzených osob do nebo ze státu, kde žijí jejich děti, je zapotřebí dbát na nejlepší zájmy dítěte s ohledem na rehabilitační účel transferu.
5. Vězeňská správa při nástupu sbírá a shromažďuje příslušné informace týkající se dětí zadržených.
6. Vnitrostátní orgány usilují o poskytnutí dostatečných zdrojů státním agenturám a organizacím občanské společnosti na podporu dětí s uvězněnými rodiči a jejich rodin, které jim umožní účinně řešit jejich konkrétní situaci a konkrétní potřeby, včetně případné nabídky logistické a finanční podpory za účelem udržování styků.
7. Pro všechny pracovníky, kteří přicházejí do kontaktu s dětmi a jejich uvězněnými rodiči, je poskytnuto náležité školení o politikách, praxích a postupech souvisejících s dětmi.

III. POLICEJNÍ ZADRŽENÍ, SOUDNÍ PŘÍKAZY A TRESTY

8. Policie by měla dostatečně zvážit dopad, jež může zatčení rodiče mít na přítomné děti. Pokud je to možné, mělo by být zatčení v takovýchto případech provedeno v nepřítomnosti dítěte, nebo alespoň způsobem citlivým k dítěti.
9. Prosazování omezení styku se zatčeným rodičem nebo rodičem ve vazbě se uplatňuje tak, aby bylo respektováno právo dítěte udržovat s rodičem styk.
10. Aniž je dotčena nezávislost soudnictví, je třeba před uložením soudního příkazu nebo trestu rodiči zohlednit práva a potřeby jeho dětí a možný dopad, který na ně může toto rozhodnutí mít. Soud by měl zvážit možnost přiměřeného pozastavení vyšetřovací vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody a jejich možnou náhradu společenskými sankcemi či opatřeními.
11. Při udělování vycházek rodičům ve výkonu trestu je zapotřebí brát ohled na důležité události v životě dětí, jako jsou narozeniny, první den školy nebo hospitalizace.

IV. PODMÍNKY UVĚZNĚNÍ

Nástup

12. Před nástupem nebo při nástupu k výkonu trestu je zapotřebí jedincům zodpovídajícím za péči o děti umožnit přijmout opatření týkající se těchto dětí s ohledem na jejich nejlepší zájem.
13. Při nástupu by měla vězeňská správa zaznamenat, kolik má vězeň dětí, jejich věk a stávajícího primárního pečovatele a měla by usilovat o pravidelnou aktualizaci těchto informací.
14. Při přijetí a při převozu vězně pomáhají vězeňské orgány vězňům, kteří si to přejí, informovat děti (a jejich pečovatele) o jejich uvěznění a místě pobytu nebo zajistí, aby jim byly tyto informace zaslány.
15. Věznice v rámci svých možností poskytují podporu a informace o způsobech styku a návštěv, postupech a vnitřních pravidlech způsobem vhodným pro děti a podle potřeby v různých jazycích a formátech.

Přidělení, komunikace, kontakt a návštěvy

16. Kromě ohledů na požadavky na výkon spravedlnosti, bezpečnost a ochranu je třeba uvězněného rodiče ve vhodných případech a v nejlepším zájmu jeho dítěte přidělit do konkrétní věznice tak, aby se usnadnilo udržování kontaktu mezi rodiči a dětmi, vztahů a návštěv bez zbytečné zátěže, ať už finanční nebo geografické.
17. Dětem by obvykle mělo být umožněno navštívit uvězněného rodiče do týdne od jeho zadržení a poté jej navštěvovat pravidelně a často. Návštěvy přizpůsobené dětem by měly být zpravidla povolovány jednou týdně, přičemž u velmi malých dětí by podle potřeby měly být povoleny kratší a častější návštěvy.
18. Návštěvy jsou organizovány tak, aby nenarušovaly ostatní prvky života dítěte, například školní docházku. Pokud nejsou návštěvy jednou týdně praktické, měly by být umožněny přiměřeně delší a méně časté návštěvy umožňující lepší interakci dítěte s rodičem.
19. V případech, kdy současný pečovatel nemůže dítě na návštěvu doprovázet, je třeba hledat alternativní řešení, například doprovod kvalifikovaným odborníkem nebo zástupcem organizace působící v této oblasti, popřípadě jinou osobou.
20. V čekárnách a návštěvních místnostech ve věznicích je zajištěn vyhrazený prostor pro děti (s ohřívačem lahví, přebalovacím pultem, hračkami, knihami, kreslícími potřebami, hrami atd.), kde se děti mohou cítit v bezpečí, vítány a respektovány. Návštěvy ve věznici by měly vytvářet prostředí podporující hru a interakci s rodičem. Rovněž je vhodné zvážit svolení s tím, aby se návštěvy mohly odehrávat v blízkosti vězeňských zařízení, a to s cílem podporovat, udržovat a rozvíjet vztahy mezi dítětem a rodičem v co nejběžnějším prostředí.
21. Měla by být přijata opatření zajišťující, aby okolnosti návštěvy respektovaly důstojnost a právo dítěte na soukromí, včetně usnadnění přístupu a návštěv dětí se zvláštními potřebami.
22. Pokud je rodič dítěte uvězněn daleko od domova, měly by být návštěvy zajišťovány flexibilně, což může znamenat svolení s tím, aby vězni svá povolení k návštěvám kombinovali.
23. Veškeré bezpečnostní kontroly dětí se provádějí způsobem, který je jim přizpůsoben a který respektuje důstojnost a právo dítěte na soukromí, jakož i jeho právo na fyzickou a duševní nedotknutelnost a bezpečnost. Obtěžující prohlídky dětí, včetně prohledávání tělesných dutin, jsou zakázány.

24. Veškeré prohlídky vězňů před návštěvami se provádějí způsobem, který respektuje jejich lidskou důstojnost, aby jim bylo umožněno během návštěvy pozitivně komunikovat se svými dětmi. Je-li to možné, dítěti je povoleno opustit návštěvní prostor před odchodem uvězněného rodiče, protože to pro některé děti může být traumatické. Pokud vězeňská správa přiděluje vězňům oděvy, nesmí tyto oděvy poškozovat jejich důstojnost, zejména při návštěvách jejich dětí.

25. V souladu s vnitrostátními právními předpisy a praxí by mezi osobními návštěvami mělo být umožněno používání informačních a komunikačních technologií (videokonference, mobilní a jiné telefonní systémy, internet, včetně funkcí webové kamery a chatu atd.) a toto používání by nemělo být spojeno s nepřiměřenými náklady.

26. Pravidla pro uskutečňování a přijímání telefonních hovorů a jiných forem komunikace s dětmi se uplatňují flexibilně, s cílem maximalizovat komunikaci mezi uvězněnými rodiči a jejich dětmi. Pokud je to možné, dětem by mělo být umožněno zahajovat telefonní komunikaci se svými uvězněnými rodiči.

27. Měla by být přijata opatření umožňující uvězněným rodičům, kteří si to přejí, aby se účinně podíleli na výchově svých dětí, včetně komunikace se školou či zdravotními a sociálními službami a přijímání rozhodnutí v tomto ohledu, s výjimkou případů, kdy to není v nejlepším zájmu dítěte.

28. Aktivity dítěte s rodičem by měly zahrnovat delší návštěvy ve věznici při zvláštních příležitostech (Den matek, Den otců, svátky na konci roku apod.) a kromě pravidelných návštěv také další návštěvy dále prohlubující vztah dítěte s rodičem. Při těchto příležitostech je vhodné zvážit, zda by vězeňští a jiní pracovníci v oblasti pro návštěvy nemohli být oblečeni méně formálně, a to ve snaze normalizovat atmosféru.

29. Je-li to možné a v nejlepším zájmu dítěte, děti by měly mít příležitost s podporou vhodného dospělého navštívit místa, kde jejich uvězněný rodič tráví čas, včetně vězeňské cely, nebo o nich obdržet informace (spolu s obrázky).

30. Měla by být přijata zvláštní opatření, která uvězněné rodiče podpoří a umožní jim zachovávat pravidelný a smysluplný styk a vztahy s vlastními dětmi, a tím dbát o jejich rozvoj. Omezení kontaktu mezi vězni a jejich dětmi se provádí pouze výjimečně a na co nejkratší dobu, aby se zmírnil negativní dopad, který by takové omezení mohlo mít na dítě, a aby bylo chráněno jejich právo na citové a trvalé pouto s uvězněným rodičem.

31. Je nutné respektovat právo dítěte na přímý kontakt, a to i v případech, kdy jsou vůči uvězněnému rodiči přijaty disciplinární sankce nebo opatření. Pakliže jsou bezpečnostní požadavky natolik extrémní, že vyžadují bezkontaktní návštěvy, je třeba přijmout další opatření k zajištění podpory vazby mezi dítětem a rodičem.

Opuštění věznice v souvislosti s návštěvou

32. S cílem děti chránit před často drsným vězeňským prostředím, připravovat je na návrat rodiče a zajistit přítomnost rodiče při významných událostech v jejich životě by měla být vězňům, pokud je to možné, poskytována a udělována možnost opustit věznici v souvislosti s návštěvou. To je zvláště důležité v době před propuštěním, neboť jim to před propuštěním poskytuje více příležitostí připravit se na úplné obnovení rodičovské role a příslušných povinností.

Pořádek, bezpečnost a zabezpečení

33. Pro zajištění ochrany a blaha dítěte je třeba vyvinout veškeré úsilí k posílení vzájemného respektu a tolerance a zabránit potenciálně škodlivému chování mezi vězni, jejich dětmi a rodinami, vězeňským personálem nebo jinými osobami pracujícími ve věznici nebo navštěvujícími věznici. Pořádek, bezpečnost a zabezpečení, zejména dynamické zabezpečení, jsou základem veškerých snah o zachování přátelské

a pozitivní atmosféry ve věznici.

Děti ve věznici

34. V zájmu zajištění práva dítěte na nejvyšší dosažitelnou úroveň zdraví by měla být uvězněným matkám v prenatálním a postnatálním období poskytována odpovídající zdravotní péče, podpora a informace. Těhotným ženám by mělo být umožněno porodit v nemocnici mimo věznici. Nástroje omezující svobodu by se nikdy neměly používat u žen během porodu, při narození a těsně po narození dítěte. Opatření a zařízení pro prenatální a postnatální péči ve věznicích musí v maximální možné míře respektovat kulturní rozmanitost.

35. Dítě narozené uvězněné matce je neprodleně, bezplatně a v souladu s platnými vnitrostátními a mezinárodními předpisy zaregistrováno a je mu vydán rodný list. V rodném listu není uvedeno, že se dítě narodilo ve věznici.

36. Dítě smí zůstat ve věznici s rodičem, pouze pokud je to v nejlepším zájmu daného dítěte a v souladu s vnitrostátním právem³. Příslušné rozhodnutí umožňující dítěti zůstat se svým rodičem ve vězení se přijímá individuálně v každém případě. S dětmi, které zůstávají ve věznici s rodiči, se nejedná jako s vězni a mají stejná práva a v rámci možností stejné svobody a příležitosti jako všechny děti.

37. Opatření a zařízení pro péči o kojence, kteří jsou ve věznici s rodiči, včetně obytných prostor a prostor na spaní, musí být přizpůsobena dětem a musí:

- zajišťovat, že je brán ohled především na nejlepší zájmy a bezpečí kojenců, jakož i na jejich práva, včetně práv týkajících se vývoje, hry, nepřítomnosti diskriminace a práva být slyšeno;
- zabezpečovat blaho dětí a podporovat jejich zdravý vývoj, včetně poskytování navazujících zdravotních služeb a zajištění monitorování vývoje dětí vhodným specialistou ve spolupráci s komunitou zdravotních služeb;
- zajišťovat, aby děti měly volný přístup na otevřené plochy v rámci věznic a s vhodným doprovodem do vnějšího světa a aby mohly navštěvovat předškolní zařízení;
- podporovat vazbu mezi dítětem a jeho rodičem, která dovoluje co možná nejpřirozenější vývoj jejich vzájemného vztahu, což uvězněným rodičům umožní přijmout náležitou rodičovskou zodpovědnost za své děti a poskytnout jim maximum příležitostí k tomu, aby s nimi trávili čas;
- podporovat uvězněné rodiče žijící s kojenci a podporovat rozvoj jejich rodičovských kompetencí, což zahrnuje zajištění příležitostí k péči o dítě, přípravě stravy, chystání do mateřské školy a trávení společného času hrou, a to jak ve věznici, tak v otevřených prostorách;
- v co největší možné míře zajistit, aby měli kojenci přístup k podobné úrovni služeb a podpory, jaká je přístupná veřejnosti, a aby prostředí pro výchovu těchto dětí bylo co nejpodobnější prostředí, ve kterém žijí děti mimo věznici;
- zajišťovat styk s rodičem, sourozenci a dalšími rodinnými příslušníky žijícími mimo věznici s výjimkou situací, kdy to není v nejlepším zájmu kojence.

38. Rozhodnutí o tom, kdy má být dítě odděleno od uvězněného rodiče, vychází z individuálního posouzení a zohledňuje nejlepší zájem dítěte v rámci použitelného vnitrostátního práva.

39. Přejít dítěte na život mimo věznici by měl probíhat citlivě a pouze za předpokladu, že je zajištěno vhodné alternativní opatření v oblasti péče o dítě, a v případě vězňů s cizí státní příslušností po případné konzultaci s konzulárními úředníky.

³ V České republice může být umožněno, podle zákona 169/1999 Sb. §67 (Zákon o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů), zůstat s matkou ve vězení dítěti zpravidla do 3 let jeho věku.

40. Poté, co je kojenec oddělen od svého uvězněného rodiče a umístěn k rodině či příbuzným nebo do jiné alternativní péče, dostává maximum možných příležitostí a je pro něj zajištěno vhodné prostředí k setkávání s uvězněným rodičem, s výjimkou situací, kdy to není v nejlepším zájmu dítěte.

Plánování trestu a příprava na propuštění

41. Pro podporu pozitivního rodičovství je třeba při plánování trestu zohlednit programy a další možné intervence, které podporují a rozvíjejí pozitivní vztah mezi dítětem a rodičem. Mezi konkrétní podpůrné a vzdělávací cíle patří co nejvyšší míra zachování a uplatňování rodičovské role během výkonu trestu, minimalizace dopadu výkonu trestu na děti, rozvoj a posilování konstruktivních vztahů mezi dítětem a rodičem a příprava dítěte a rodiče na rodinný život po propuštění.

42. Za účelem posílení vztahů mezi dítětem a rodičem by vězeňská správa měla v maximální možné míře využívat možností, jako jsou: opuštění věznice za účelem návštěvy, otevřené věznice, domy na půli cesty, elektronické monitorování a komunitní programy a služby, aby se usnadnil přechod z vězení na svobodu, snížila míra stigmatizace, obnovil kontakt s rodinami v co nejranější fázi a minimalizoval dopad uvěznění rodičů na děti.

43. Za stejným účelem musí rozhodnutí týkající se předčasného propuštění zohlednit pečovatelské povinnosti uvězněného, jakož i specifické potřeby související s reintegrací dané rodiny.

Následná péče

44. V zájmu podpory zdravého vývoje dětí a pomoci při opětovné integraci bývalých vězňů s jejich dětmi a rodinami je podle potřeby poskytována podpora a péče ze strany věznic a probačních nebo jiných agentur zaměřených na pomoc vězňům. Vězeňské orgány ve spolupráci s probačními službami nebo službami sociální péče, místními komunitními skupinami a organizacemi občanské společnosti navrhuje a provádějí programy reintegrace před propuštěním a po propuštění, které zohledňují specifické potřeby vězňů znovu přijímajících svou rodičovskou roli v komunitě.

Vypracovávání politik

45. Veškeré nové politiky či opatření navržené vězeňskou správou nebo jí určené, které by mohly ovlivnit kontakt a vztahy dítěte s rodičem, budou vypracovány s náležitým ohledem na práva a potřeby dětí.

V. PERSONÁL PRACUJÍCÍ S DĚTMI A JEJICH UVĚZNĚNÝMI RODIČI A PRO NĚ

46. Zaměstnanci, kteří přicházejí do styku s dětmi a jejich uvězněnými rodiči, respektují jejich práva a důstojnost. Vězeňská správa by měla zvolit, jmenovat a dosadit „úředníky pro děti a/nebo rodiny“, jejichž role by měla zahrnovat podporu dětí a jejich uvězněných rodičů, usnadňování návštěv v prostředí vhodném pro děti, poskytování poradenství a informací, zejména dětem, které nově přicházejí do styku s vězeňským prostředím, a spolupráci s příslušnými organizacemi, odborníky a sdruženími v záležitostech týkajících se dětí a jejich uvězněných rodičů.

47. Zaměstnanci, kteří přicházejí do styku s dětmi a jejich uvězněnými rodiči, musí být proškoleni v oblastech, jako je respektování potřeb a práv dětí, dopad uvěznění a vězeňského prostředí na děti a rodičovskou roli, podpora uvězněných rodičů a jejich dětí a lepší porozumění specifickým problémům, s nimiž se potýkají, zajištění toho, aby návštěvy byly přátelské k dětem, a vyhledávání dětí pro ně vhodným způsobem.

48. Za účelem zajištění účinnosti a kvality podpory, ochrany a péče poskytované dětem a jejich uvězněným rodičům jsou programy odborného školení zaměstnanců založeny na faktech, odrážejí platné vnitrostátní právní předpisy a praxi i mezinárodní a regionální právní předpisy a normy v oblasti lidských práv týkající se dětí a jsou pravidelně revidovány.

Multidisciplinární a multi – subjektový přístup

49. Příslušné vnitrostátní orgány by měly zaujmout multi – subjektový a multidisciplinární přístup, aby účinně prosazovaly, podporovaly a chránily práva dětí s uvězněnými rodiči včetně jejich nejlepšího zájmu. To zahrnuje spolupráci s probačními službami, místními komunitami, školami, zdravotnickými službami a službami péče o děti, policií, dětským veřejným ochráncem práv nebo jinými úředníky zodpovídajícími za ochranu práv dětí, jakož i s dalšími příslušnými subjekty včetně organizací občanské společnosti podporujících děti a jejich rodiny.

VI. MONITOROVÁNÍ

50. Příslušná ministerstva, stejně jako veřejní ochránci práv dětí nebo jiné vnitrostátní orgány pro lidská práva odpovědné za ochranu práv dětí sledují veškerá náležitá opatření týkající se uznávání a provádění práv a zájmů dětí s uvězněnými rodiči, včetně kojenců žijících ve vězení s rodičem, pravidelně o nich podávají zprávy reportují a přijímají takováto opatření.

VII. VÝZKUM A ZHODNOCENÍ PRAXE A POLITIK PŘIZPŮSOBENÝCH DĚTEM

51. Měly by být vytvořeny multidisciplinární a multi – subjektové odborné skupiny zahrnující rovněž děti s uvězněnými rodiči s cílem posoudit, jak děti prožívají uvěznění rodičů, kontakty a vztahy s uvězněným rodičem, a předložit návrhy na zlepšení stávajících předpisů a postupů.

52. Statistické údaje z vězení a od zdrojů péče o děti by měly být systematicky shromažďovány a zveřejňovány společně s informacemi o dětech s uvězněnými rodiči a soupisy osvědčených postupů.

53. Měly by být poskytnuty finanční prostředky na podporu výzkumu dětí s uvězněnými rodiči, a to s cílem přispět k rozvoji politik a podpořit nejlepší osvědčené postupy v této oblasti.

54. Provádění praxe a předpisů přizpůsobených dětem, včetně mezinárodních standardů týkajících se dětí s uvězněnými rodiči, bude pravidelně přezkoumáváno a hodnoceno. Tento přezkum může zahrnovat příslušná ministerstva, vězeňskou správu, sociální služby, veřejného ochránce práv dětí a další orgány pro lidská práva odpovědné za ochranu práv dětí, jakož i další příslušné organizace včetně organizací občanské společnosti.

VIII. PRÁCE SE SDĚLOVACÍMI PROSTŘEDKY A NÁZOR VEŘEJNOSTI

55. Informace poskytované sdělovacím prostředkům a jejich prostřednictvím by neměly porušovat právo na soukromí a ochranu dětí a jejich rodin, včetně zásad ochrany údajů, a jakékoli informování ve sdělovacích prostředcích by se mělo provádět způsobem vstřícným k dětem.

56. Sdělovací prostředky a odborná i široká veřejnost by měly mít k dispozici spolehlivé a aktuální údaje a příklady dobré praxe, aby měli lepší povědomí o počtu zasažených dětí a dopadech uvěznění rodičů a aby se vyhýbali negativním stereotypům a stigmatizaci dětí s uvězněnými rodiči.